

DĚKANSKÝ KOSTEL PANNY MARIE

*Dean Church of Virgin Mary
Dechanteikirche zu Mariä Geburt
Eglise décanale de la Sainte Vierge*

DĚKANSKÝ KOSTEL PANNY MARIE

Když bylo kolem roku 1260 zakládáno město Klatovy, vyměřil lokátor při východním opevnění místo pro farní kostel. Ten byl orientován a obklopoval jej hřbitov. Z této raně gotické trojlodní baziliky se dochovalo pramálo: několik fragmentů architektonických článků, zbytky zdí a dispozice. Už tehdy se jednalo o trojlodí završené polygonálním závěrem, kněžiště navazovalo na severní straně na sakristii, na straně jižní na kapli svaté Agáty, nad níž se tyčila zvonice. Na počátku 15.stol. se kostel nacházel v tak bídném stavu, že sám papež vypsal odpustky pro věřící, kteří přispějí k jeho opravě. Ta proběhla v letech 1402-1422 a řídil ji věhlasný rožmberský stavitel mistr Linhart z Aldenbergu. Tento cítil parléřovského umění postavil nový, podstatně vyšší presbytář, prodloužil jej směrem na východ a přistavěl k němu stejně vysokou příčnou loď. Tak vytvořil rozsáhlý jednotný prostor prozářený světlem z vysokých oken opatřených vzrušenou plaménkovou křůzbou a shora uzavřený síťovou klenbou kůru a na ni navazující křížovou klenbou obou křídel transeptu. Přes sto let takto přežívalo spojení nově pojatého síňového kněžiště s nízkým trojlodím, zatěžklým mohutnými pilíři arkád. Až v roce 1550 došlo k neštěstí. Jak zaznamenal kronikář, „obořil se farní chrám Matky Boží pádem klenutí těla kostelního“. Toto se událo v čase největšího hospodářského a mocenského rozvoje Klatov. V té době kamenická huť Mistra Antonína (Antoše), Vlacha usedlého v našem městě, budovala dominantní stavbu Klatov – Černou věž a radnici. A mistr Antonín se ujal i opravy farního kostela. Navázal na dílo Linhartovo, zvýšil obvodové zdi chrámu tak, aby se výška lodí takřka vyrovnala výšce presbytáře a transeptu. Zrušil proto těžkou hmotu arkádových pilířů a ty nahradil dvěma řadami štíhlých sloupů. O ně opřel hvězdnicovou klenbu hlavní lodi i křížové zaklenutí lodí bočních. Tak i v těle kostela vytvořil volný prostor rozsáhlé síně na západě ukončené zdí, v níž je otevřen otvor pro sdružené čtyřdílné okno s dvojí plaménkovou křůzbou, nad níž je umístěna rozeta. Pod oknem se nachází kruchta zapřená o obvodové zdi a nesená dvěma mohutnými pilíři. Její poprsí mistr Antonín vyzdobil aplikací okenní plaménkové křůzby a vlastním reliéfním portrétem s nápisem o ukončení stavby r. 1560.

Své největší slávy dosáhl děkanský kostel v době baroka. V roce 1655 byl totiž do něj přenesen záračný obraz klatovské Bohorodičky a záhy poté se Klatovy staly vyhledávaným poutním místem, do nějž mířila procesí z široka daleka. Tato mariánská úcta byla spojena s barokní slavnostností a ta se projevila i v úpravě chrámu. V roce 1687 získal nový portál a v r. 1700 byl v něm instalován nový hlavní oltář. Na jeho mensu umístili široký tabernákl se zlacenými mělkými reliéfy a do jeho nástavce vložili záračný obraz Panny Marie. Obraz má nad sebou zdobnou korunu a je obklopen široce rozevřeným pláštěm, který jako by byl pokračováním pláště namalovaného. Jeho symbolika je jasná: objímá všechno lidstvo a zároveň je chrání. Toto jádro oltáře je obklopeno mohutným retabulem, v němž sloupořadí nese nad pannou Marií baldachýn, na jehož vrcholu se nacházejí atributy Svaté Trojice. Mezi sloupů stojí plastiky světců, které podporují popsanou symboliku (spojení svatých Petra a Pavla vyjadřuje původ církve z pohanství a židovství). Tato zjištěná poutní doba vnesla do kostela množství dalších oltářů, za hodné pozor stojí především oba z bočních kaplí, představující mistrnou práci barokního řezbářství (oltář sv. Jana Nepomuckého s osmi zemskými patrony a protější oltář Sv. Trojice). Ke skvostům vybavení interiéru kostela patří jeho kazatelna s figurální výzdobou z konce 17.stol. Barokizace se dotkla i stavební části chrámu. Dvě vnitřní klobky vymezené původní arkádou byly změněny na otevřené kaple a v patře na emporu obroubené do tří stran balustrádou. Celý kostel byl omítnut a k jeho jižní zdi přistavěna kaple – oliveta (1691).

Dnešní podobu děkanskému kostelu dala poslední velká úprava z let 1898-1908, kterou provedl arch. Josef Fanta. Chtěl kostelu vrátit jeho „původní podobu“, jak se mu jevila z Willenbergovy veduty Klatov z r. 1602. Zdůraznil konstrukční znaky gotického základu, obnažil kamenné zdivo, zpevnil opěrné pilíře novou kvádřovou armaturou a opatřil je štitky a stříškami. Ale především vztýčil nad chrámem novou strmou sedlovou střechu se dvěma vížkami, která dodává stavbě vznešenou monumentalitu. Střecha je vyšší nad kněžištěm a traseptem, odstupňovaně nižší nad hlavní lodí. Boční lodě kryje střecha pultová. Jako krytinu užil břidlici. Na severní straně nahradil krytý vchod na kruchtě otevřeným schodištěm s působivým prokrajovaným kamenným zábradlím. Místem, na které se nejvíce soustředil, bylo hlavní západní průčelí. Nejprve je zbavil barokního portálu a pak je spíše z kompozičních důvodů opatřil čtyřmi lehkými opěráky. Mezi dva střední umístil pseudogotický portál a nad něj podle neogotické estetiky kaskádovitě jednotlivé vrstvy sochařské a kamenické výzdoby: galerii arkádových nik s apoštoly a Spasitelem, světce stojící pod baldachýny, původní okno rámované příporami s fiálami a s kraby, v trojúhelném štítě opět plastikami světců a především velkou zářivou mozaikou zlatých paprsků v nebesky modrém podkladě. Sochařskou výzdobu provedl Čeněk Vosmík. Při opravě interiéru byly odkryty v severním křídle transeptu středověké fresky Posledního soudu a v klenbě postavy proroků. Jejich restauraci provedl M. Matouš. Výmalbu stěn a klenob presbytáře a křížové lodi svěřil Fanta Karlu Klusáčkovi. Zajímavý je secesně pojatý motiv pávů (křesťanský symbol nesmrtelnosti a Kristova vzkříšení) v oblouku před vstupem do bočních kaplí. Klusáček připravil i kartony pro provedení vitráží oken.

DEAN CHURCH OF VIRGIN MARY

Already at the town foundation in about 1260 a plot next to the eastern part of fortifications was admeasured for a parish church. The basilica has not been preserved in the original shape. Its loft was lifted and a transept was added by Linhart from Aldenberg, the South Bohemian master builder, in 1402-1422. In the years 1550-1560 the Master Antonín resident in Klatovy heightened both the nave and the side aisles creating a unified church area by means of slender columns. He furnished it with reticulated, stellar and cross vaulting. At that time the dean church ranked among the most valuable achievements of Czech Gothic architecture. In Baroque time the church became an important place of pilgrimage due to the magical painting of Virgin Mary shedding blood that was incorporated into its altar in 1655. The church was then partially refurbished in Baroque style (the tribunes, altars, sacral tribune). The present-day shape was given to the church by the architect Josef Fanta through a consistent refurbishment in Baroque style in 1898-1908.

DECHANTEIKIRCHE ZU MARIÄ GEBURT

Bereits bei der Stadtgründung um 1260 wurde das Grundstück für die Pfarrkirche neben dem Ostteil der Befestigung vermessen. Die Basilika blieb jedoch nicht in ihrer ursprünglichen Form erhalten. 1402 – 1422 hob der südböhmische Baumeister Linhart von Aldenberg den Chor und baute das Querschiff in gleicher Höhe dazu. 1550 – 1560 erhöhte Meister Antonio sowohl das Hauptschiff als auch die Seitenschiffe und mit schlanken Pfeilern wurde in der Kirche ein einheitlicher Hallenraum mit einem wunderschönen Netz-, Stern- und Kreuzgewölbe geschaffen. Damals gehörte die Dechanteikirche zu den schönsten Bauten der tschechischen gotischen Kunst. In der Barockzeit wurde die Kirche zum bedeutenden Wallfahrtsort, denn 1655 wurde das Wunderbild der blutenden Madonna aus Klatovy auf den Hauptaltar gehängt. Die Kirche wurde zum Teil im Barockstil umgebaut (Emporen, Altäre und Kanzel). Das heutige neogotische Antlitz verlieh Architekt Josef Fanta der Kirche in den Jahren 1898 – 1908.

EGLISE DÉCANALE DE LA SAINTE VIERGE

Déjà au temps de la fondation de la ville, vers 1260, une parcelle a été délimitée pour la construction de l'église paroissiale, près de la partie orientale de l'embastillement. La basilique ne nous est pas parvenue sous son aspect original. En 1402-1422 Linhart d'Aldenberg, le bâtisseur de Bohême de sud, en a élevé la tribune d'orgue et ajouté un transept au même niveau. En 1550-1560 le Maître Antoine, établi à Klatovy, a haussé la nef principale ainsi que les nefs latérales, en formant une salle unie du temple à l'aide des colonnes élancées. Il a aménagé l'église de voûte réticulaire, croisée et celle en étoile. A cette époque l'église décanale comptait parmi les réalisations les plus précieuses de l'architecture gothique tchèque. En temps de baroque l'église est devenue le lieu de dévotion important, par suite du fait qu'en 1655, l'image prodigieuse de la Sainte Vierge de Klatovy pleurant des larmes de sang a été implantée dans son autel. En ce temps-là l'église a été partiellement stylisée en baroque (les tribunes, autels, la tribune sacrée). La forme présente a été donnée à l'église en 1898-1908 par l'architecte Josef Fanta, qui a effectué un aménagement systématique du temple en style baroque.

JEZUITSKÝ KOSTEL

NEPOSKVRNĚNÉHO POČETÍ PANNY MARIE A SV. IGNÁCE

Jesuit Church of Virgin Mary's Immaculate

Conception and Saint Ignatius

Jesuitenkirche zur unbefleckten Empfängnis

Mariä und zum Hl. Ignatius

Eglise jésuite de l'Immaculée Conception de la

Sainte Vierge et du Saint Ignace

JEZUITSKÝ KOSTEL NEPOSKVRNĚNÉHO POČETÍ PANNY MARIE A SV. IGNACE

Když jezuité v roce 1636 přišli do Klatov, zřídili si svou rezidenci v Korálkovském domě v jihozápadním rohu náměstí. Toto patricijské sídlo získali darem. V něm začali učit své první žáky. Ale jak se jejich činnost rozrůstala, jak rostl jejich vliv a hospodářská moc, nabývali stále více městských pozemků, a tak mohli v roce 1655 zahájit podle plánů tehdejšího rektora Theodora Moreta velkorysou stavbu koleje. Byla situována podél větší části jihozápadního opevnění Klatov. Stavbu řídil přední stavitel českého raného baroka Vlach Carlo Lurago (1615-1684). A ten začal v r. 1656 stavět na místě strženého korálkovského a dalších dvou domů jezuitský chrám. Zatímco budova koleje signalizovala navenek strohý řád a skromnost Tovaryšstva Ježíšova, kostel na exponovaném místě náměstí vyjadřoval triumf víry a vítězného katolicismu. Už jeho zasvěcení to jasně manifestovalo, stal se chrámem Neposkvrněného početí Panny Marie a sv. Ignáce. Stavba však od samého počátku pokulhávala. Také proto klatovští jezuité v r. 1666 uzavřeli smlouvu na její dokončení s „císařským vrchním staviteltem v Království českém“ Giovanni Domenico Orsim (1633 -1679). Ten v r. 1677 dokončil podstatnou část díla, ale zatím bez transeptu a presbytáře. Ke konečné dostavbě kostela došlo až po velkém požáru z r. 1689 v letech 1709-1717. Kdo v těch letech vedl stavbu s určitostí nevíme, ale uvažuje se o účasti Kryštofa Dientzenhofera (1655-1722), jehož slavnější syn Kilián Ignác (1689-1751) bezpochyby dal definitivní podobu průčelí chrámu.

Vzorem pro kostel Neposkvrněného početí P. Marie a sv. Ignáce v Klatovech byl římský chrám Il Gesù. Od něho se však liší svým dvojvěžovým průčelím. Toto průčelí již navenek manifestuje jezuitskou spiritualitu, své zasvěcení i své vnitřní uspořádání. Na schodiště, vábící z náměstí věřící do chrámu, je postaven rizalit, zatímco obě postranní věže ustupují poněkud vzad. Plocha průčelí je členěna římsami do dvou etáží. Římsy jsou položeny na kládí, které je neseno pilastry, zakončenými v prvním patře dórskými a v druhém patře jónskými hlavicemi. V přízemí je rizalit otevřen třemi vstupy, všechny jsou zdobeny bohatými kamennými portály. Střední, ústřední je vymezen pilastry, sloupy a profilovaným rámem. Na portálové římsě je posazen nástavec a na něm kamenná socha sv. Ignáce, zakladatele řádu, hledícího k nebi. A po této vertikále přechází rizalit přes velké okno v druhé etáži k trojúhelnému štítu. V jeho tympanonu je ve zdobné kartuši umístěn znak Tovaryšstva a na jeho samotné špičce věvodí socha Immaculaty. V osách průčelí jsou v osmi výklencích umístěny sochy jezuitských světců. To vše koresponduje s vnitřním uspořádáním kostela.

Jeho raně barokní část je tvořena hlavní lodí s šesti bočními kaplemi, nad nimiž jsou vyzdvíženy empory, a kruchtou. Stěny jsou členěny pilastry zakončenými výrazně zdobnými kompozitními hlavicemi ze štuky. Nad mohutnou vysedlou římsou se pilastry prodlužují v pasy nesoucími valenou klenbu. Nad postranními kaplemi jsou vyneseny empory ohraničené vzdušnými vlnicemi se balustrádami. Ty jsou ze dřeva štafírované po způsobu mramoru. Transept a presbytář jsou vrcholně barokním dílem. V čelech příčné lodi nalézáme oltáře zasvěcené hlavním světcům z řad Tovaryšstva, sv. Ignáci z Loyoly (vlevo) a sv. Františkovi Xaverskému (vpravo). Tyto oltáře sice předčí svou výzdobou zbylé oltáře kostela, ale přece vycházejí ze stejného pojetí. Také oltář sv. Ignáce představuje typ portálové architektury se čtyřmi sloupy v retabulu. Z toho mají dva sloupy torčované dříví, což je pro tento kostel charakteristické. U sloupů stojí plastiky sv. Gonzaga a sv. Stanislava Kostky a lemuji tak titulární obraz sv. Ignáce vzdávajícího úctu Bohu ve sv. Trojici. Všechny zdejší oltáře mají otevřenou čelní stěnu menzy a v ní ležící plastiku světce. V tomto případě je jím sv. Régis. Pozoruhodností oltáře sv. Ignáce je to, že na jeho menze leží ve skleněné rakvi ostatky sv. mučedníka Oenestina. Byly jezuitům věnovány v r. 1729 a staly se předmětem úcty širokého okolí.

Pravděpodobně nejvíce v klatovském jezuitském kostele upoutá fresková výmalba křížné lodi a kněžiště. Provedl ji v letech 1716-1717 Jan Hiebel (1681-1755). Za jednoduchým oltářním stolem s relativně nízkým tabernáklem rozvinul na zadní stěně presbytáře mohutný malovaný iluzivní oltář. Ten je pozoruhodný fiktivní architekturou, která sourodě přechází do skutečné architektury stavby. Mezi malovanými sloupy s točitými i prostými dřívky a plastikami stojících světců je umístěn ústřední obraz madony v náručí s Ježíškem, který přemáhá ďábla v podobě draka. V nástavci je zobrazen sv. Ignác. Iluze oltáře přechází nad křížením v iluzi kopule. Sem malíř vkomponoval motiv tří tčností – Víry, Naděje a Lásky – a vyjádřil je postavami žen. Nad kaplemi sv. Ignáce a sv. Františka Xaverského vymaloval výjevy z jejich života. Z vnitřního vybavení kostela je třeba upozornit na kazatelnu (1720) a varhany. Pod kostelem se nacházejí krypty, do nichž v letech 1677-1783 byli pohřbíváni představitelé řádu, ale i významné osobnosti světského života. Tak byla založena sláva klatovských katakomb.

JESUIT CHURCH OF VIRGIN MARY'S IMMACULATE CONCEPTION AND SAINT IGNATIUS

The Order of the Society of Jesus was instituted in Klatovy in 1636. Gradually the members of the Order extended their initial mansion into a notable residential college and in 1656 they started building an adjacent church on the square. The first architect for the church was the Italian Carlo Lurago; in 1666 he was superseded by Giovanni Domenico Orsi. After a fire in 1689 the church underwent a reconstruction in the years 1709-1717, probably with Kryštof Dientzenhofer participating in it and his son Kilián Ignác later on as well (working on the facade). That is why the building naturally combines attributes of early Baroque with high Baroque style. Besides its twin-towers the church is based on the example of the Roman Church Il Gesù and displays all signs of Jesuit spirituality. Already on the facade a row of reliefs represents the saints from among the Society of Jesus's members; a statue of Immaculata is placed at the head of the gable. The same principle is reflected in the nave altars layout. The altar dedicated to the founder of the Order, Saint Ignatius, is situated in the left aisle of the cross nave, with a sarcophagus containing the relics of Saint Martyr Oenestinus. The sacral tribune, a masterpiece of Baroque art of carving, should not escape visitors' attention. They will be mainly attracted, however, by the illusive altar and fictitious architecture of the cupola, painted by Jan Hiebl in 1716-1717.

JESUITENKIRCHE ZUR UNBEFLECKTEN EMPFÄNGNIS MARIÄ UND ZUM HL. IGNATIUS

1636 kam der Jesuitenorden nach Klatovy. Nach einiger Zeit wuchs die Residenz zu einem bedeutsamen Kollegium und der Orden beauftragte 1656 den Italiener Carlo Lurago mit dem Kirchenbau auf dem Marktplatz. Seine Arbeit an der Kirche übernahm 1666 Giovanni Domenico Orsi. Nachdem die Kirche 1689 ausgebrannt hatte, wurde sie höchstwahrscheinlich vom Architekten Kryštof Dientzenhofer in den Jahren 1709 – 1717 und später von seinem Sohn Kilian Ignác (Stirnseite) erneuert. Somit verkörpert das Werk die Kunst des Frühbarocks, wie auch des gipfelnden Barocks. Als Vorbild zum Bau der Kirche diente die römische Kirche Il Gesù ausschließlich der zwei Türme. Die Kirche trägt alle Merkmale der jesuitischen Spiritualität. Bereits an der Stirnseite defiliert eine Reihe von Plastiken der Jesuitenheiligen und die Giebel verziert die Statue der Immaculata. Dem entspricht zugleich die Anordnung der Altäre im Hauptschiff. Im linken Flügel des Querschiffes befindet sich der Altar des Begründers des Jesuitenordens mit einem Sarkophag mit den Reliquien des heiligen Märtyrers Oenestinus. Der Kanzel sollte große Aufmerksamkeit gewidmet werden, denn es handelt sich um ein Meisterwerk der barocken Schnitzerei. Das Auge des Besuchers fesselt jedoch am meisten das von Johann Hiebel 1716 – 1717 gemalte Bild des barockischen Illusionismus am Hauptaltar gemeinsam mit dem Bild der Kuppel.

EGLISE JÉSUITE DE L'IMMACULÉE CONCEPTION DE LA SAINTE VIERGE ET DU SAINT IGNACE

L'ordre de la Société de Jésus a été instauré à Klatovy en 1636. Ses membres ont réussi à transformer la résidence initiale simple en un collège important et en 1656 ils se sont mis à construire, sur la place, une église reliée au collège. Le premier architecte en était l'Italien Carlo Lurago, dont l'oeuvre a été reprise, après 1666, par Giovanni Domenico Orsi. Après l'incendie de 1689 l'église a été reconstruite en 1709-1717, probablement avec la participation de Kryštof Dientzenhofer, plus tard celle de son fils, Kilián Ignác (travaux sur la façade). C'est pour ça que le bâtiment combine tout naturellement les styles du premier baroque et du baroque culminant. A part ses tours jumelles, l'église vient du modèle de l'église romaine Il Gesù, en démontrant toutes les apparences de la spiritualité jésuite. Déjà sur la façade il y a un défilé de sculptures, qui représentent les saints parmi les membres de la Société de Jésus, et une sculpture de l'Immaculata est située à la tête du pignon. Also l'arrangement des autels dans la nef principale correspond à ce principe. L'autel du fondateur de l'ordre, Saint Ignace, est érigé dans l'aile gauche de la nef croisée, avec un sarcophage contenant la relique du martyr Saint Oenestinus. L'attention des visiteurs ne devrait certainement pas manquer la tribune sacrée, un chef-d'oeuvre de la sculpture en bois baroque. Cependant, les visiteurs seront attirés le plus par l'autel trompe-l'oeil et l'architecture fictive de la coupole, peinte par Jan Hiebl en 1716-1717.

DŮM Č. 66

House N°66

Haus Nr. 66

Maison n°66

DŮM Č. 66

V polovině 16. století v době největšího rozkvětu Klatov byl nejvýstavnějším domem tohoto královského města. Předurčovala ho k tomu už jeho poloha. Stojí na nejvyšším místě náměstí a jeho druhé průčelí směřovalo do ulice, která tehdy vedla k městské bráně, do dnešní ulice Vídeňské. Ale tak tomu nemuselo být od počátečního zaměření Klatov. Jeho bývalí vlastníci totiž postupně zvětšovali jeho dispozici, skupovali sousední domy či jejich parcely až v době renesance stála na jihovýchodním nároží náměstí rezidence o třech křídlech obklopující čtvercový vnitřní dvůr. Známe jméno klatovského patricije, který provedl zásadní přestavbu komplexu na renesanční měšťanský palác, byl jím Jan Koška z Libušína. A známe i rok přestavby 1572. A na Willenbergově vedutě Klatov z r. 1602 máme v obrysech zachycenu i tehdejší podobu domu. Do náměstí byl dvoupatrový a zdobila ho vyseklá lunetová římsa. Do ulice měl dva štíty a jeho fasáda byla pokryta sgrafity. Samozřejmě po staletí měnil vlastníky i své poslání. Byl současně přepychovým sídlem, ale i sýpkou a sladovnou. Jeho přízemí užívaly až tři krámy současně. Byla v něm první klatovská továrna na prádlo, hospodářská záložna i žakovská menza. Tomu odpovídaly i časté přestavby: raně barokní z r. 1671, empírová a klasicistní z první třetiny 19. stol. či ryze komerční ze 20. let minulého století. Poslední oprava a zároveň jeho památková rehabilitace proběhla v letech 2001-2003. Od té doby je pracovištěm městského úřadu. Z náměstí se do budovy vchází unikátním renesančním portálem, jakým do té doby bývaly opatřeny zámky nebo kostely, nikoli měšťanské domy. Poloobloukový klenutý vstup s dekorativním klenákem na vrcholu je rámován dvěma obilnými polosloupkami, které stojí na vysokých podstavcích zdobených kartušovými erby. Portál je nahoře uzavřen architrávem a převislou římsou. Po jeho levé straně se nachází jednodušší, rekonstruovaný portál upomínající na krámy příznačné pro dřívější využití přízemí objektu. Mezi patrovou kordonovou římsou a římsou korunní je holá plocha fasády členěná jen vertikálně třemi okenními osami. Okna jsou lemována šambránami a přímou nadokenní římsou. Horizontála stavby je podtržena mansardovou střechou z konce 18. století. Velká síň v přízemí, původní mázhauz, byla překlenuta valenou klenbou se sdruženými výsečemi, která je opřena o přístěnné pilířky. Kamenný terč na vrcholu klenby tvoří její svorník. Tento kruhový klenák je vyzdoben jemným reliéfem s množstvím cípků připomínajících sluneční paprsky. Kameník do něj vytesal letopočet 1572 a tímto rokem datujeme renesanční etapu této stavby. Vstupní síň je na jihu vymezena zdí příčného traktu, na straně západní zdí mezitraktovou. Podél nich vedl stavitel průjezd do zadního dvora, který dnes končí centrálním schodištěm vestavěným sem ve 20. století. Tato chodba je zaklenuta třemi poli křížové klenby. Západní síň přízemí je užší než mázhauz, ale zato vyplňuje celou délku domu. Osvětluje ji sdružená okna se zděným středním sloupkem proražená do hlavního průčelí a do kurtiny. Dojem z hloubky tohoto prostoru zvyšuje šest polí valené klenby se styčnými výsečemi. Dispozice patra kopíruje přízemí. Ale pokud byl parter určen pro některé praktické činnosti, pak toto patro sloužilo výhradně privátnímu životu vlastníka. A velkorysý pojetí prostotu nám opět potvrdí, že bohatý měšťan 16. stol. se i svým životním stylem chtěl vyrovnat aristokracii. Proto ne náhodou se tomuto patru Koškovského domu říká piano nobile. Jeho nárožní část je dnes překryta plochým stropem s (pseudo)klasicistním geometrickým štukovým dekorem. Bohužel prostor tu je nyní rozbit přepříchováním. Zato západní trakt patra je nedotčen. Sál s výhledem na náměstí je zastropěn valenou klenbou s výsečemi, přitom koutové lunety jsou zdvojené. Vrchol klenby zdobí štukem orámované elipsovitě zrcadlo. Z této místnosti se krátkou alkovnou prochází do „rytířského sálu“. Jeho podlouhlý tvar je podtržen valenou klenbou se čtyřmi páry protilehlých výsečí. Jejich hrany jsou ozdobeny lištou s malovaným rostlinným dekorem. Ten se uplatnil i ve třech katuších namalovaných na vrcholu klenby.

Poněkud jinak než přední dům vyhlíží mohutná průčelní fronta do Vídeňské ulice. Vypovídá více o stavební historii domu. Ten se tu jeví jako třípatrový. To proto, že musí počítat s vložním mezipatrem, které je krom jiného dáno výškou sklepů pod ním a s vyrovnáním výšek s nížšími budovami. Průčelí je jedenáctiosé a jeho fasáda je do nejvyššího patra pokryta klasicistními sgrafity. Ta jsou rozložena do čtyř polí a ne příliš výrazně oddělena ornamentálními malovanými pruhy. I z této východní strany je do domu vjezd. Je zaklenut a vede do čtvercového dvora. Dvorek opět ukazuje na přítomnost vlašských stavitelů, kteří se v 16. stol. podíleli na výstavbě Klatov. Je uzavřeným prostorem, jehož jižní stranu lemuje loubí tvořené čtyřmi arkádami vnesenými štíhlými toskánskými sloupky. Atmosféru tohoto „renesančního dvorku“ dotvořil klatovský sochař Václav Fiala v r. 2010. Obklopil ho kamennou lavicí, která je místy přerušovaná fragmenty starých prahů, nadpraží, překladů... Uprostřed tohoto klidného místa protéká voda fontánou vytvořenou z tvaru krychle a válce. A nad tím vším se ze štíhlého pilíře dívá vzhůru do slunce litinový odlitek antické sochy chlapce Ilionea.

HOUSE N°66

The so-called „Koškovský House“ is standing at the corner of the square and Vídeňská Street. Its prestige position itself testifies to the fact that it belonged to the richest burghers. In the course of time it expanded onto the adjacent plots so that in the mid 16th century, Jan Koška from Libušín erected a Renaissance mansion on them that was to grade him up with the local aristocracy. The house is mainly remarkable for its Renaissance portal, a vaulted entrance hall with a decorative arch stone showing the date 1572 and the entirety of the front house first floor. Rightly it is called „piano nobile“ since the former owners' luxury lifestyle is obvious from the grandeur of the halls and their vaulting. That is true mainly for the so-called Knight's Hall with its rare lunettes and paintings. The influence of Italian architecture is apparent on the square courtyard with a wall arcade stretching over two storeys and supported by Tuscan columns. In 2010 the sculptor Václav Fiala from Klatovy refashioned this venue of meetings: he installed a stone bench all around the courtyard, erected a simple fountain and put an iron casting of the Roman sculptured boy Ilioneus on a slender support. After a complete reconstruction underwent in 2001-2003 the house is now in services of the municipality.

HAUS NR. 66

Das sogenannte Haus Koškovský steht an der Ecke des Marktplatzes und der Straße Vídeňská, wobei bereits diese Prestigestelle belegt, dass der Besitzer zu den reichsten Stadtbürgern gehörte. Allmählich nahm das Gebäude die Grundstücke in der Nachbarschaft ein, so dass Herr Jan Koška von Libušín in der Mitte des 16. Jh. eine Renaissanceresidenz erbaute, wodurch er der hiesigen Aristokratie gleichstehen wollte. Die größte Merkwürdigkeit des Hauses sind sein gewölbtes Renaissanceportal, die Eingangshalle mit Verzierungen mit der Jahreszahl 1572 und das ganze erste Stockwerk des Vorderhauses. Mit Recht wird dieses „piano nobile“ genannt, denn die Geräumigkeit seiner Hallen gemeinsam mit ihrem Gewölbe zeugen vom luxuriösen Lebensstil der Hausbesitzer. Dies gilt insbesondere für den Rittersaal mit seltsamen Lünetten und mit der Malerverzierung. Den Einfluss des Welschbaumeisters offenbart der quadratische Hof mit zweistöckigen Arkaden, die von toskanischen Pfeilern getragen werden. 2010 restaurierte diese Stelle der Zusammenkunft der Bildhauer Václav Fiala aus Klatovy, er umkreiste den Umfang mit einer Steinbank, bildete eine einfache Fontäne und brachte an den schlanken Pfeilern den Abguss der antiken Statue des Jungen Ilionea an. Das Gebäude dient nach seiner Totalsanierung 2001-2003 dem Stadtamt.

MAISON N°66

La maison dite „Koškovský“, se trouve à l'angle de la place et de la rue Vídeňská. Déjà cette position de prestige suggère qu'elle appartenait aux bourgeois les plus riches. La maison s'agrandissait petit à petit sur les lots avoisinants de terrain, de sorte qu'au milieu du XVIe siècle Jan Koška de Libušín pouvait y ériger une résidence Renaissance, par laquelle il voulait se mettre au niveau de l'aristocratie locale. La maison se distingue surtout par son portail Renaissance, la salle d'entrée voûtée avec un voussour décoratif marquant la date de 1572 et l'ensemble du premier étage du bâtiment antérieur. L'étage est à juste titre appelé „piano nobile“, parce que l'immensité de ses salles ainsi que leur voûtement témoignent du style luxueux de vie des propriétaires. Ceci est vrai en particulier pour ainsi nommée salle de chevalerie, aux lunettes rares et au décor en peinture. L'influence de l'architecture italienne est apparente sur la cour au plan carré et aux arcades à deux étages, supportées par les colonnes toscanes. En 2010 le sculpteur de Klatovy Václav Fiala a aménagé cet endroit des rencontres: il y a installé un banc en pierre, qui entoure l'espace tout autour, mis debout une fontaine simple ainsi qu'une pièce en fonte de la statue antique, qui représente le garçon Ilioneus; la pièce en fonte est placée sur un pilastre élancé. Aujourd'hui, après la reconstruction générale entreprise en 2001-2003, le bâtiment est aux services de la municipalité.

DŮM Č. 1/I

House N°1
Haus Nr. 1
Maison n°1

DŮM Č. 1/I

Málokterý ze starých klatovských měšťanských domů je tak nenápadný jako dům čp. 1 ve Vídeňské ulici. Neupoutá členitým průčelím, bohatým portálem ani zdobnými architektonickými články. Fasáda této dvojposchodové budovy vytváří rovnou plochu pravidelně rozčleněnou třemi osami obdélných oken v patrech sdružených. A přece je nanejvýš pozoruhodný, a to hned z několika hledisek: svou polohou, svým stavebním vývojem i památkovou hodnotou řady architektonických prvků.

Již to, kam byl situován, vypovídá mnohé o vývoji zástavby středověkých Klatov. Nacházel se takřka v dotyku s jednou z městských bran, s branou Lubskou. Jeho jižní hraniční stěna dokonce tvořila vnitřní městskou hradbu. A dnešní vjezd do jeho dvora zasahoval do městského parkánu. Založen byl koncem 13. nebo počátkem 14. století nejspíše jako jednotraktový dům o jednom patře s vysokým stupňovitým štítem. Ale ještě v gotické době se zvětšoval do hloubky i do šířky a tím se měnila i jeho dispozice. K přednímu traktu byl přistavěn hloubkový příčný trakt a s ním se posléze spojilo i dvorní, původně samostatné křídlo. Tím se dotvořil jeho dnešní půdorys, který má podobu písmene L. Ve stejné době se zvýšil o druhé patro s nižší pochozí výškou, které sloužilo nejspíše jako skladové prostory.

K významné vnitřní úpravě došlo v první polovině 16. století. Ta se dotkla i ústředního prostoru této budovy – velké síně v levé části přízemí. Její plocha je úctyhodná, měří zhruba 100 m čtverečních. Tento původní mázhauz plnil zprvu všechny funkce, které mu náležejí: byl dílnou i obchodem, ale také místem, které reprezentovalo svého majitele. Nesmíme opominout ani jeho funkci komunikační. Jím vedl průjezd i průchod do dvora a také schodiště do výše položeného dvorního traktu a do 1. poschodí. Tento průchod je obnoven tím, že jsou otevřeny protilehlé vstupy do západního i východního průčelí. Jsou osazeny lomenými profilovanými portály, z nichž bohužel jen ten dvorní uchovává některé původní prvky. V uvedené době, v níž česká města přecházela od gotického stylu k renesanci, byl původně trámový strop nahrazen klenbou. Ta je sama o sobě pozoruhodná. Tvoří ji tři křížová pole s výsečovými klenbami. Vpředu u průčelí jsou dvě pole na vrcholu sevřená kamennými svorníky. Čtvrté, zadní pole je uzpůsobeno pozdější vestavbě zadního traktu. Po stranách klenba nevychází ze stěn, ale je opřena o dodatečně přizděné pilířky. Co však nejvíce upoutá pozornost, je její zaklenutí na střední sloup. Ten sedí na robustním plintu, opírá se o něj plochou jakéhosi mnohoúhelníku, který vznikl výrazným zkosením hran původního kamenného kvádru. Ve středu se dřik sloupu poněkud zužuje, ale jeho horní plocha, o níž se opírají klenební výběhy, je identická s popsáním mnohoúhelníkem. Vespod i na vrcholu je zdoben nasazenými koulemi a jeho dvě protilehlé strany zdobí reliéf. Dodatečně do něj byly vytesány letopočty 1734, 1754, 1774 a iniciály zřejmě tehdejších majitelů. Z hlavní síně je řešen i vstup do gotických dvojúrovňových sklepů. Ty nejsou omezeny jen dispozicí domu č. 1. V druhém podzemí je možno přijít ke studni hluboké přes 20 m. Také pravá část přízemí (dnes prodejna) je zaklenuta valenou klenbou, kterou pronikají dvě dvojice výsečí. Její úroveň je stupňovitě zvýšena. To je dáno tím, že je položena nad klenbou sklepního schodiště.

Před zvýšeným vstupem do dvorního křídla stávala černá kuchyně. V hlavní místnosti křídla je nejceněnější starý gotický trámový záklopový strop. Jeho trámy jsou profilované, záklop je překládán tak, že vytváří ve vpadlých polích jakési kazety. Dispozice 1. patra odpovídá půdorysu přízemí. Patro sloužilo nejspíše jako byt či byty vlastníkům. Rozloha síní svědčí o zámožnosti majitelů. Vzácný je dochovaný sedlový portálek s okosenými hranami snad ze 14. století umístěný v mezitraktové zdi těsně u komínové komory.

Osudy domu č. 1 byly prazvláštní. Jeho exponovaná poloha vybízela ke komerčnímu využití, takže zejména přízemí trpělo četnými stavebními zásahy. V jednu dobu v něm byly tři krámy s třemi samostatnými vstupy a třemi výkladci proraženými do průčelí. Po celkové destrukci bylo v 70. letech XX. století přistoupeno k zásadní rekonstrukci, která domu dala dnešní podobu. V současnosti jsou v něm především kanceláře a obchody.

HOUSE N°1

The house is classed among the oldest buildings in the town. It was built in a close proximity of the Lubská Port, with masonry of the town wall forming a part of its southern wall; the present-day entrance into the neighbouring house is situated in the former bailey. Initially, the house comprised just one wing but as soon as in Gothic period, a rear section was erected and later on a courtyard wing was added, too. The most valuable part of the house is its large hall in the left part of the ground floor – former „mázhauz“ (a vast hall typical for medieval houses). In the 16th century the hall got a vault with lunettes, supported by mural fenders and a central column. The latter is garnished with balloons and a relief. A door-way from this hall leads into double-level caves. A false ceiling in Gothic style is quite well-preserved in the courtyard wing and a Gothic saddle portal survives on the floor level. Large halls with flat ceilings in the same place testify to the wealth of the then owners.

HAUS NR. 1

Dieses Haus gehört zu den ältesten Häusern in der Stadt. Es befand sich in unmittelbarer Nähe des Stadtttores Lubská, einen Teil seiner südlichen Mauer bildet das alte Stadtmauerwerk und die heutige Einfahrt in das Nachbarhaus befindet sich in der ehemaligen Parkmauer. Ursprünglich stand hier ein einflügeliges Gebäude, jedoch noch in der Zeit der Gotik wurde der hintere Trakt hinzugebaut und später der Trakt des Hofes angeschlossen. Den wertvollsten Hausteil stellt das ehemalige Maßhaus, der große Saal im linken Teil des Erdgeschosses dar. Dieses wurde im 16. Jh. mit einem Kreuzgewölbe mit Ausschnitten versehen, das Kreuzgewölbe stützt sich auf Wandpfeiler und auf eine mit Kugeln und einem Relief verzierten Kolumne in der Mitte. Vom Maßhaus ist das Betreten der zweigeschossigen Keller möglich. Im Hoftrakt blieben die gotische Balkendecke und im ersten Stockwerk das gotische Sattelportal erhalten. Die großen Hallen mit flachen Decken im ersten Stockwerk zeugen vom Reichtum der damaligen Eigentümer.

MAISON N°1

La maison fait partie de bâtiments les plus anciens dans la ville. Elle a été construite tous près de la porte Lubská de la ville, avec la maçonnerie de la muraille de ville formant une partie de son mur de sud et l'entrée présente dans la maison avoisinante étant située dans l'ancien corridor. A l'origine la maison comprenait un seul corps de bâtiment, mais un arrière-corps y a été ajouté déjà dans la période gothique, ainsi qu'un corps-cour plus tard. La partie de haute valeur de la maison se trouve au rez-de-chaussée à gauche – c'est la grande salle dite „mázhauz“ (une grande salle typique pour les maisons médiévales). Au XVIe siècle elle a été couverte de voûte croisée aux lunettes, supportée par les dosserets et la colonne centrale. Celle-ci s'achève par les boules d'amortissement et elle est ornée d'un relief. C'est de cette salle que l'on accède aux caves à deux niveaux. Dans le corps-cour il y a un plancher à entrevous gothique, relativement bien conservé. Un selle portail gothique bien conservé se trouve au premier étage. Les salles spacieuses au plafond plat rendent témoignage de la richesse des propriétaires anciens.

KLATOVSKÁ SOKOLOVNA

Sokol Gymnasium in Klatovy

Turnhalle Sokolovna

Gymnase de Sokol de Klatovy

KLATOVSKÁ SOKOLOVNA

Sokol byl v Klatovech zakládán nadvakrát. Poprvé ve vlasteneckém víru roku 1868, podruhé, tentokrát už definitivně, 5.4.1886. V obou případech však členové této tělocvičné jednoty neměli kde cvičit. Proto se nejprve scházeli v bývalém jezuitském semináři, v letech 1893-1899 v hostinci U Slunce a nakonec v Městanské besedě v dnešní Krameriově ulici. Toto vše sokolové chápali jako dočasné provizorium. A tak už 23.3.1890 založili přední mužové města i nadšení cvičenci Družstvo pro zřízení tělocvičny Sokola a různými aktivitami získávali peníze. V roce 1902 dostali cenný dar: Společnost klatovských řezníků jim přenechala pozemek po bývalých jatkách vymezený tehdejší Říšskou a Podbranskou ulicí. Proto mohli sokolové vyzvat známé architekty, aby předložili návrhy na zamýšlenou stavbu. Přitom jejich záměr nebyl jednoduchý. Vycházel ze samotného Tyršova pojetí sokolství. To kladlo důraz na souměrné rozvíjení těla a ducha, tedy na fyzickou i mravní stránku člověka. Proto budoucí sokolovna neměla být pouhou tělocvičnou, musela zároveň vytvářet podmínky pro aktivity kulturní i pro zábavu. Řečeno dnešními slovy, měla to být stavba víceúčelová, polyfunkční.

Z předložených návrhů byl vybrán projekt plzeňského architekta Rudolfa Štecha (1858-1908). Ten takřka současně stavěl v Klatovech další dvě významné veřejné budovy, Okresní dům (1905) a dnešní Vlastivědné muzeum dr. Karla Hostaše (1907). A ty spolu se sokolovnou tvoří dnes v Klatovech reprezentativní stavby české secese.

Sokolovna byla slavnostně otevřena 20.ledna 1907. Je to jednopatrová nárožní budova tvořená dvěma základními traktů. Už svou dispozicí i hmotou vyjadřuje uváděné odlišné funkce, které má plnit. Nárožní severní trakt se vchodem do ul. Kpt. Jaroše obsahuje kromě vestibulu a foyer (jak tehdy říkali předsálí) v 1. patře menší přednáškový sál, knihovnu a (zamýšlenou) čítárnu. Byl tedy určen spíše k procvičování ducha, kdežto druhý trakt je ovládan plně velkým sálem. Sál je dlouhý 20 m, široký 14 m a vysoký 10 m. Je mistrovsky zvládnut jak z hlediska technického (vysunutá galerie hluboko nad cvičební plochu, imitovaná zrcadlová klenba aj.), tak po stránce estetické i tím, jak kloubil obě základní funkce stavby. Vytváří volný, vzdušný prostor s odlehčenou hmotou hraničních zdí. Jeho západní stěna je vyplněna třemi velkými segmentovými okny, protější východní stěna je v přízemí prorážena třemi obdélnými vstupy pro cvičence a návštěvníky a v patře třemi arkádami, z nichž jsou vyneseny tři elegantní balkony lasturovitého tvaru. Jižní strana pak sálu dominuje. Otevírá se v ní jeviště, rámované rozsáhlým stlačeným obloukem divadelního portálu. Ten je navíc lemován ve štuku provedeným vegetativním motivem. V patkách tohoto oblouku jsou volutové konzoly zdobené ženskými maskami, které nesou příčný práh a nad ním v tympanonu je proveden velký znak Čech, Moravy a Slezska a sokolské heslo Tužme se! Jinak je sál zdoben relativně střídme: po obvodu obíhá ozdobná kordonová a korunní římsa, vislé články zdobí maskarony a stropem jsou vedeny iluzivní žebra s průběžným rostlinným dekorem. Uprostřed zrcadla stropu je v štukové kružbě vložena zlacená mříž pro zavěšení lustru, současně tak maskuje „párník“, tedy zařízení pro ventilaci. Ostatní místnosti interiéru jsou co do výzdoby odstupňovány podle svého účelu. Reprezentativní prostory (vestibul, malý sál, předsálí) mají pojednány především stropy a vislé články. Stropy jsou členěny geometrickou štukaturou na menší pole s různými geometrickými obrázky. Povšimnutí by nemělo ujít železné zábradlí se secesními motivy stylizovaných květů a kouřově prohýbanými páskami.

Je-li interiér sokolovny co do výzdoby relativně střídmy, pak na její fasádě uplatnil Rudolf Štech až rozmařile všechny dekorativní prostředky, které nalezl v pokladnici secese. Soustředil se na dvojí průčelí: severní, vedoucí do ul. Kpt. Jaroše, a na západní, které je obráceno do ul. Tyršovy. Obě spojují např. shodně probíhající římsy, vlasy, stejné členění rustikovanými lizénami, užití ozdobných kartuší či štukových štítů. Ale v mnoha prvcích se liší. Severní průčelí je dynamičtější a členitější. Vertikálně je děleno třemi osami otvorů. Okna v přízemí, zasazená do pásové rustiky, jsou obdélná, jako všechna ostatní jsou rámovaná štukovými šambránami a mají plasticky pojednaný parapet. V patře, které plní úlohu „vznešeného poschodí“, jsou tři široká okna segmentová. V ose průčelí je vstupní portál zakončený obloukem, z jehož zděného klenáku vyrůstá bohatý vegetativní ornament. Nad vchodem je na krákorcích vynešen balkon s balustrádou. Konce krákorců u zdi zdobí mužský a ženský maskaron, z nichž volně splyývají zvlněné pásy. Na korunní římsě nad balkonovým oknem přechází atika do nízkého trojúhelného štítu, do jehož tympanonu je vymalován iniciálový znak tělocvičné jednoty Sokol. Na špic štítu pak dokonce bývala plastika sokola s široce roztaženými křídly. Tento symbolický pták se ještě objevuje v štukovém provedení mezi rostlinným dekorem nad bočními okny malého sálu.

Část vstupního křídla je průčelím obrácena i do Tyršovy ulice, ale fasádu zde ovládají tři majestátná, přes dvě podlaží jdoucí okna velkého sálu. Jejich skleněná výplň kontrastuje s masivními zděnými sloupky a příčníky, které dělí plochu okna do devíti štíhlých polí. Nad okenními oblouky je opět rozvinut bohatý štukový dekor listů a květů, do něhož jsou vloženy masky žen. Celé toto křídlo je sevřeno mezi dva malé rizality ohraničené kvádrovanými lizénami, nad korunní římsou je zopakován prvek trojúhelného štítu. V jeho tympanonu jsou zde štukové štíty s iniciálami M. Tyrše a J. Fügnera. Na sedlovou střechu je umístěna věžka, která ukrývala zmiňovaný párník. Poslední opravu budovy provedli sokolové v letech 1991-1992.

SOKOL GYMNASIUM IN KLATOVY

The Physical Training Union Sokol was introduced to our town in 1886. It combined physical culture care with efforts to implement cultural activities in patriotic spirit. Its members aimed at building the first gymnasium in Klatovy. They succeeded in 1906-1907. The construction was entrusted to the architect Rudolf Štech from Pilsen who also built the District House and the present Museum in our town at that time. The Sokol Gymnasium had to fulfil a double role - to make possible that both physical and spiritual cultures are taken care of. That is why the builder Štech designed the building in two basic wings. The northern one, oriented by its facade to Kpt. Jaroše Street, contained a lecture hall, a library and an intended reading room. The architect placed the main entrance in it with a decorative portal and the Sokol symbols. The southern wing facing Tyršova Street was designed by the architect to accommodate a large training hall with a stage. Interior and exterior of the house show all the attributes of Art Nouveau decorative style, specifically a rich stucco decoration in all architectural elements.

TURNHALLE SOKOLOVNA

Der Turnverein Sokol wurde in unserer Stadt 1886 gegründet. Dieser Verband die Pflege um Körperkultur mit kultureller Tätigkeit zum Wohle der Nation. Seine Mitglieder bemühten sich um den Bau der ersten Turnhalle in Klatovy. Dies gelang ihnen 1906-1907. Mit dem Bau wurde der Architekt Rudolf Štech aus Pilsen, der in Klatovy das Bezirkshaus wie auch das Stadtmuseum erbaute, beauftragt. Die Turnhalle musste zwei Funktionen erfüllen, sie sollte nicht nur die Pflege der Körperkultur sondern auch die Pflege des Geistes ermöglichen. Darum erbaute Štech ein Gebäude mit zwei Grundtrakten. Den Vortragssaal mit der Bibliothek und dem geplanten Lesezimmer installierte er in den Nordtrakt mit seiner Stirnfront in die Straße Kpt. Jaroše. Hierher legte er den Haupteingang mit dem verzierten Portal und den Symbolen des Turnvereines Sokol. Der Südtrakt mit der Stirnfront in die Straße Tyršova war für die große Turnhalle mit der Bühne bestimmt. Das Interieur so wie die Außenseite verkörpern alle Merkmale des dekorativen Jugendstils, insbesondere dank der reichen Stuckarbeiten an allen architektonischen Teilen.

GYMNASE DE SOKOL DE KLATOVY

La Société de gymnastique Sokol a été constituée dans notre ville en 1886. Elle visait en même temps aux soins de culture physique et à la réalisation des activités culturelles en esprit patriotique. Ses membres s'efforçaient de construire un premier gymnase à Klatovy. Ils ont réussi à le faire en 1906-1907. La construction a été confiée à l'architecte de Pilsen Rudolf Štech, qui a bâti chez nous en même temps la Maison de district et le Musée présent. Le gymnase devait remplir une double fonction: permettre les soins de culture physique de même que développer les soins de culture d'esprit. Pour cette raison l'architecte Štech a élaboré le projet de construction en deux corps de bâtiment fondamentaux. Dans le corps de nord, dont la façade donne sur la rue Kpt. Jaroše, sont situés une salle de conférence, une bibliothèque et un cabinet prévu de lecture. L'architecte y a situé l'entrée principale avec un portail décoré et les symboles de Sokol. Le corps de sud, donnant par sa façade sur la rue Tyršova, a été dessiné comme une grande salle de gymnastique avec une scène de théâtre. L'intérieur et l'extérieur du bâtiment montrent toutes les marques de l'art nouveau décoratif, surtout le stucage riche appliqué sur tous les éléments architecturaux.

BÍLÁ VĚŽ

White Tower
Weißer Turm
Tour blanche

BÍLÁ VĚŽ

Je mladší, nižší a méně proslulá než její družka stojící na klatovském náměstí. I její jméno je sporné: nebyla vždy bílá. Ve své původní raně barokní podobě její zdobné architektonické prvky, jako římsy, hlavice pilastrů, šambrány, kartuše, byly červené nebo tmavě růžové. Do bílé (s šedým stínováním) ji oděla až vrcholně barokní přestavba z r.1758.

Bílá věž je bytostně spjata s farním kostelem Panny Marie. Jemu od počátku jako zvonice sloužila nižší věž vztýčená na jižní straně kostela nad kaplí sv. Agáty. Ale ta byla ještě před zásadní opravou kostela v pol. 16.stol. v tak bídém stavu, že musela být snesena. Na čas ji nahradila čtverhranná bašta městského opevnění v blízkosti presbytáře, ale pravděpodobně v r. 1581 farnost přistoupila k stavbě samostatné zvonice. V té době plnila nová věž i úlohu průchodu na hřbitov, který obklopoval děkanský kostel. Původně byla věž dvoupatrová , až po požáru z r. 1758 byla zvýšena o další patro a byla upravena do vrcholně barokní podoby.

Bílá věž je třietážová, dělená horizontálně třemi kordonovými římsami. Přízemím prochází průchod, který je na západní straně od náměstí zdoben portálem dodatečně sem přeneseným z děkanského kostela při jeho regotizaci v r. 1898. Tak se stalo, že je kombinací prvků renesančních i barokních. Jeho kamenná archivolta se opírá o zdobené konzoly, kterými jsou zakončeny kamenné pilířky zasazené do mocných podstavců. Ve vlysu nad architrávem je latinský nápis s chronogramem 1687, z něhož usuzujeme na stáří barokní části portálu. Text je půlen plastickým znakem města Klatov a nad ním rámována rozeklaným segmentovým nástavcem sedí na volutovém podstavci klatovská Panna Marie. Cyklicky portálu vyplňují dva andělé s roztaženými křídly. Portál je zasazen do iluzivní kvádrované rustiky věžní zdi, zatímco ostatním zdívelem přízemí obíhá rustika pásová. Tato západní stěna je zajímavá ještě tím, že je do jejího armování vložen kámen s vytesaným kruhovým otvorem a s letopočtem 1581. Zřejmě se jedná o kostelní pokladničku užitou jako materiál při stavbě zvonice. Na východní straně parteru je přístavek se vstupem na schodiště.

Výzdoba fasády je vzácně jednotná. Jednotlivá patra jsou jen variacemi společného rozvržení. To je ve vertikále určeno jednak rámcem tvořeným rustikovanými lizénami, jednak pilastrovým řádem, který prochází všemi patry (přítom na straně jižní a severní jsou pilastry zdvojeny). Mezi pilastry jsou vložena okna, ta jsou ovšem v 1. a 2. patře jen slepá, kdežto ve třetím, zvonovém proražena a dnes opatřena žaluziemi. A právě různá výzdoba těchto architektonických článků odlišuje jednotlivé etáže. Přítom obecně platí, že ve všech je štukatura spíše diskretní a že její zvýraznění i objem rostou směrem vzhůru. V 1.patře jsou hlavice pilastrů zakončeny plochou čabrákou , o patro výš je hlavice ionská s píšťalami a ve třetím patře je ionská hlavice kombinovaná s čabrákou. Všechna okna lemuje (u slepých jen vyznačuje) štuková profilovaná šambrána. Jejich parapetní výplně zdobí kartuše. Nejexponovanější je třetí, zvonové patro. To je horizontálně výrazně vymezeno značně převýslými a profilovanými římsami kordonovou a korunní. Nad okno je tu umístěn zvlněný segmentový fronton nesený volutovými konzolami, ze kterých stékají po zdi květinové ornamenty. Na korunní římsu, která je na všech stranách prohnuta do prolehlého oblouku, aby se do něj dal umístit ciferník hodin, je nasazena elegantní cibulová baň s lucernou zakončenou makovicí a zlaceným křížem.

Zajímavý je osud zvonů z Bílé věže. Dnes jsou tu dva historicky cenné: jeden, menší z r. 1589 z dílny mistra Brikciho , druhý pojmenovaný Marie ulil r. 1759 mistr Petr Antonín Jacomini, pasovský zvonář italského původu, kterého Klatovští pozvali roku 1758 po zničujícím požáru města. Z jeho rukou vzešly dva zvony: Vondra (o průměru při dolním okraji 196 cm) a Marie (o průměru 129 cm). První je zavěšen na Černé věži, druhý na věži Bílé. A osudy obou se ještě jednou potkaly. Když Němci v r.1942 rekvirovali české zvony, byl k roztavení určen Vondra. Ale Klatované intervenovali, kde jen mohli, v jeho prospěch. A tak protektorátní úřady rozhodly, že se místo něj obětuje Marie. Byla sňata a transportována do sběrného dvora v Karlíně. Ale k jejímu roztavení už nedošlo a 5. července 1945 se vrátila do Klatov. Takže také tohle mají dvě klatovské věže společné.

WHITE TOWER

The tower is less famous than the Black Tower standing on the square. It was erected in about 1581 as a belfry for the adjacent parish church. It underwent a major reconstruction in 1758 when it was refurbished and got a high Baroque appearance. In 1898 the portal of the parish church that had been rebuilt in Gothic style was transferred onto the tower. The portal is in part Renaissance, in part Baroque. The Latin inscription contains a chronogram showing 1687, the text is divided by the tower plastic sign, above which the Klatovy Virgin Mary is seated on a volute sill. The tower walls are decorated in pilaster and fine stuccowork applied on the architectural elements. The oldest bell, manufactured in the workshop of the Master Brikci, originated in 1589 while the younger Mary was cast in 1758 by the Master P.A. Jacomini from Passau.

WEISSER TURM

Dieser ist nicht so berühmt wie der schwarze Turm am Marktplatz. Um das Jahr 1581 wurde er als Glockenturm der in der Nachbarschaft stehenden Pfarrkirche gebaut. 1758 erfuhr der Turm einen bedeutenden Umbau im Stile des gipfelnden Barocks. 1898 wurde auf dem Turm das Portal der Pfarrkirche angebracht, denn diese wurde neogotisch umgebaut. Das Turmportal ist teils Renaissance und teils Barock. In der lateinischen Inschrift verbirgt sich das Chronogram 1687, der Text ist mit dem plastischen Stadtwappen abgeteilt und darüber thront auf dem Volutengestell die Madonna aus Klatovy. Die Mauer des Turmes verzieren das Pfeilersystem und eine feine Stuckarbeit, welche die architektonischen Elemente schmückt. Die älteste Glocke aus dem Jahre 1589 stammt aus der Werkstatt des Meisters Brikci, die jüngere Glocke Maria wurde 1758 vom Meister P.A. Jacomini aus Passau gegossen.

TOUR BLANCHE

Elle est moins célèbre que la Tour noire située sur la place. La tour a été construite vers 1581 en tant que clocher de l'église paroissiale à côté. Une reconstruction importante a été effectuée sur elle en 1758, suite de laquelle elle a acquis un aspect du baroque culminant. Le portail de l'église paroissiale, qui avait été readaptée en style gothique, a été transféré sur la tour en 1898. Le portail marque tant le style renaissance que le style baroque. Dans l'inscription latine se cache le chronogramme 1687, le texte est divisé par le signe plastique de la ville et au-dessus de ce signe, il y a la Sainte Vierge de Klatovy, assise sur un piédestal en postes. Les murs de la tour sont pilastres et ornés d'un stucage fin qui embellit les éléments architecturaux. La cloche la plus ancienne remonte à 1589, provenant de l'atelier du Maître Brikci, tandis que la cloche plus récente, Marie, a été fondue en 1758 par le Maître P.A. Jacomini, originaire de Passau.

DŮM Č. 70

House N°70
Haus Nr. 70
Maison n°70

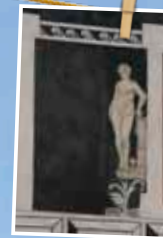

DŮM Č. 70

Tvoří nároží ulic Plánické a Krameriovy. A řekneme-li, že dnešní Plánická nevedla ven z města, že nebyla ulicí branskou, pak mnohé napovíme. Městská zástavba se řídila svými pravidly. Na náměstích měla svá okázalá sídla vrstva bohatých patriciů, města však měla své hlavní ulice i své uličky. Ty směřovaly často k hradbám, na periferii. Takovou byla v 16. stol. i ulice vedoucí k bývalému dominikánskému klášteru. Po něm tu nebylo už ani stopy, nestál ani kostel sv. Vavřince. Jihovýchodní kout města byl určen řemeslům. A to se odráželo v charakteru zástavby. Směrem od náměstí mizely domy dvoupatrové, v nízkých patrových domcích se nejen bydlelo, ale také provozovalo řemeslo. A takový byl i nárožní dům. č. 70 řečený Kantorovský nebo také Semencovský. Komu v 16. stol. patřil? Pavlu Jelítkovi, Duchkovi konvaři, jeho synům a od nich jej koupil vačkář Kronych, který jej prodal mezi lety 1556-1589 Janu Vlachovi. Pokud platí nomen omen, a pro tuto dobu bychom to mohli předpokládat, pak vlastníkem Kantorovského domu v polovině 16. stol. byl Ital. To by nemuselo být nic kromobyčejného. V tomto čase největšího ekonomického rozvoje Klatov tu nacházelo živobytí mnoho italských řemeslníků, především stavebníků. Vždyť sám Mistr Antonín, stavitel Černé věže, radnice a obnovitel děkanského kostela nejspíše pocházel ze severní Itálie a ve své kamenické huti bezpochyby zaměstnával i své krajany. Tak dodnes v našem městě nacházíme projevy italské renesance. K těm nejviditelnějším patří jistě figurální sgrafitová výzdoba domu č.70. A klatovský historiograf J. Vančura připouští, že by jejím tvůrcem mohl být právě onen zmiňovaný majitel domu Jan Vlach. Dnes působí dům svou sgrafitovou výzdobou jako singularita, ale možná že ve svém čase byl jedním z mnoha takto zkrášlených. Ostatně i jeho půvab byl dlouhá léta zakryt omítkou. Teprve při opravě r.1912 narazili na známky výzdoby, odkryli ji a sochař Jindřich Čapek zařídil její znovuzrození.

Sgrafitová výzdoba je provedena na dvou průčelích, na jižním a východním. Přitom do výše oken patra ji tvoří sgrafitová bosáž, která svou dvoubarevností (černá a bílá) a geometričností navozuje iluzi plasticity. Žel zejména z Plánické ulice je fasáda narušena prolomenými výkladci, vchody a krámskými štíty, takže sgrafita tu vyplňují jen pás ve výši parapetů oken. S určitým půvabem působí narušení strohé rovnoběžnosti řad bosáží, které ustupují a vyhýbají se překážkám, např. oknu. I to vypovídá o milé naivitě provedení. I z tohoto pohledu jsou výjimečná figurální sgrafita prvního patra. Tvoří souvislý pás vyplňující celou plochu mezi okny, nároží a koncové úseky zdi u sousedních domů. Ikonograficky odpovídají znalostem dobového humanismu, zobrazujícímu většinou antické nebo starozákonní motivy. Přitom jejich výběr a částečně i kompozice se na obou průčelích byt zcela nepatrně liší. To, které se obrací do Plánické ulice, je kratší, bylo ale významnější. V jeho ose byl hlavní portál, z něhož se ještě do 40.let minulého století dochovala okázalá římsa a architráv svědčící o prestiži tohoto domu. Průčelí obsahuje čtyři obrazy, všechny ve své době dobře srozumitelné. Starořímská Lukrécie probodávající se dýkou vyjadřovala odhodlání ubránit svou čest. Judita s hlavou Holofernovou ukazuje na službu vlasti, dívka s knihou je tradiční alegorií Moudrosti a dívka ovíjená hadem a dívající se do zrcadla znamenala Žádostivost a Marnivost. Všechny tyto postavy stojí orámovány ve sgrafitu zobrazené architektuře, v arkádách nebo u sloupů. A právě tyto rámy podtrhují jejich nehybnost, staticnost, napomáhají vnímat je jako věčné abstraktní vlastnosti. Proti tomu průčelí vedoucí do Krameriovy ulice je delší, dynamičtější, jeho postavy jsou v pohybu, jsou „na cestě“. Lidé středověku a renesance je dobře znali z masopustů a z jiných karnevalových slavností: chlapce pitvořícího se před kazajkou s rolníčkami, zbrojnoše, dva muže nesoucí na sochoru zavěšený nadmíru velký hrozen – předobraz Kristova ukřižování, Evu jen velmi skrovně si zahalující klín, sen Jákobův, v němž zápasí dva muži – v renesanci častá alegorie sváru Ctnosti a Neřesti, postavu šaška a posléze fragment těla nahé ženy, snad Venuše. Přítomnost obou těchto motivů, vznešených a profánních, na fasádě jednoho domu a jejich možná významová ambivalence ukazuje, jak vrstevnatý byl v Klatovech život v 16.stol. a jak souzněl s životem tehdejší Evropy.

Z hlediska stavebně-historického je dům č.70 značně narušen novodobými zásahy. Autentické jsou jeho dvoupodlažní sklepy napojené na systém klatovského podzemí, v pravém traktu po vstupu z Krameriovy ulice jsou místnosti se zachovanou valenou klenbou s párovými výsečemi a historický ráz si zachovává i valbová střecha s námetkem, který jí dodává charakteristické zhouplnutí.

HOUSE N°70

The house N°70 is situated on the corner of the present-day Plánická and Krameriova Streets. In the past, it was an area with low, one-storey houses that served for dwelling purposes and at the same time as craftsmen's workshops. In the late 16th century the owner of the house had both its facades decorated with rich sgraffiti. On the ground floor, it consists of sgraffito bossage, on the first floor there are figural sgraffiti in between the windows, treating mainly ancient and Old Testament motifs. While the motifs on the facade turned to Plánická Street display allegories of humanity, those on the facade turned to Krameriova Street are rather carnival-like. It is supposed they had been created by some Italian who lived in Klatovy in those days. Sgraffiti had long been hidden under plaster coat, they were revealed only in 1912. From the point of view of listed sights, the interior of the house has been downgraded by recent building activities. There are two-level-caves in it and the house is covered by a hipped roof.

HAUS NR. 70

Das Haus Nr. 70 steht an der Ecke der heutigen Straße Plánická und Krameriova. Die Bebauung bildeten hier niedrige einstöckige Häuser, die sowohl zum Wohnen als auch als Werkstätte der Handwerker dienten. In der zweiten Hälfte des 16.Jhs. ließ der Hausbesitzer beide Stirnseiten reich mit Sgraffito verzieren. Im Erdgeschoss wird dieses durch das Sgraffito – Bossenwerk und im ersten Stockwerk an den Flächen zwischen den Fenstern vor allem durch Motive der Antike und die alttestamentarischen Motive gebildet. An der Stirnseite in die Straße Plánická stellen die Motive die Allegorie der menschlichen Eigenschaften dar, an der Fassade in die Straße Krameriova haben die Motive eher einen Karnevalscharakter. Es wird angenommen, dass ihr Autor ein in Klatovy lebender Italiener war. Das Sgraffito war lange unter einem Verputz versteckt und wurde erst 1912 wiederentdeckt. Das Haus wurde in seinem Inneren in Bezug auf die Denkmalpflege durch neuzeitliche Baueingriffe degradiert, es hat zweigeschossige Keller und ist mit einem Walmdach gedeckt.

MAISON N°70

La maison n°70 se trouve sur l'angle des rues présentes Plánická et Krameriova. Dans le passé il s'agissait d'un district de basses maisons à un étage, qui servaient comme demeures ainsi que boutiques d'artisanat. Dans la deuxième moitié du XVIe siècle le propriétaire a laissé décorer tous ses deux portails de sgraffites abondants. Au rez-de-chaussée, il y a le décor de bossage sgraffito, à l'étage, sur les surfaces entre les fenêtres, il y a les sgraffites de figures traitant surtout les motifs antiques et ceux de l'Ancien Testament. La facade donnant sur la rue Plánická présente les motifs symbolisant les allégories de l'humain ; la facade donnant sur la rue Krameriova fait voir les motifs de caractère plutôt carnavalesques. On suppose qu'un Italien, qui vivait en ce temps-là à Klatovy, pouvait être leurs auteur. Les sgraffites restant longtemps cachés sous le crépi, ils n'ont été découverts qu'en 1912. Du point de vue historique la maison a été dégradée par les travaux de construction récents. La maison compte des caves à deux étages et elle est couverte par un toit en croupe.

